

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Диана Маринова

член на научно жури в конкурс за придобиване на ОНС

„Доктор“, обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски“

I. Обобщени данни за научната продукция и дейността на кандидата

Единственият кандидат в конкурса Биляна Манова е докторант по международно право и международни отношения в ПИФ на ЮЗУ „Н. Рилски“. Била е гост-изследовател в Калифорнийски университет – Лос Анджелис и в Университет Париж – 1 – Пантеон Сорбона. Участвала е в многобройни курсове и специализации. През февруари 2022 г. е получила сертификат за успешно завършена Програма Фулбрайт, което е висок атестат за научно-изследователската ѝ дейност. Докторантката е изпълнила минималните национални изисквания, видно от индивидуалните ѝ наукометрични показатели – докторска теза (Група А) и сума от показателите от Група Г (4-10) – 80 от минимум 30.

II. Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на представената за участие в конкурса творческа продукция

Избраната от кандидата тема на дисертационен труд е актуална и значима за международното право като цяло и по-специално, в областта на защитата на правата на човека, разгледана през призмата на прилагането на ЕКЗПЧОС в практиката на ЕСПЧ. Особено актуална е темата с оглед на все по-бързото развитие на информационните технологии.

Ключовият въпрос е дали международният правов ред признава съществуването на право на човека на достъп до обществена информация и ако да – в какви граници. Отговорът на този въпрос е основният научен принос на труда, който има не само теоретично, но и важно практическо

значение. Формирането на по-ясна позиция по този въпрос цели постигането на по-ефективна правна възможност на гражданите да упражняват правата си. Заслужава внимание констатацията на автора, че е трудно на базата на международните и национални разпоредби да се извлече самостоятелно, единно и международно защитено право на достъп до информация, особено като се вземе предвид позицията на ЕСПЧ, който не споделя изцяло концепцията за наличие на подобно самостоятелно право. Основните цели на труда са постигнати, като са подбрани и подробно проучени решения на ЕСПЧ. По този начин не само се обогатяват съществуващите знания по темата, но и се посочват съществени нови стъпки в практиката на ЕСПЧ. Следва да се подчертае, че тази практика, задълбочено и вещо анализирана, има изключително важно практическо значение за вътрешното българско право, тъй като установява минимални изисквания към държавата за осигуряване на достъп до обществена информация.

Използваните методи – исторически, функционален, сравнително правен и др. – са допринесли до голяма степен за успешното постигане на целите.

Дисертацията е в обем от 254 страници и е правилно и традиционно структурирана в увод, три глави, заключение и библиография. Прави впечатление богатата библиография, в която са цитирани многобройни източници, в това число международни и национални актове, международна и национална съдебна практика, доктрина, интернет източници и др.

Наред с посочения основен научен принос, останалите важни научни приноси са:

- Първо цялостно изследване в българската правна литература на поставения проблем;
- В първа глава – проучване и анализ на различни концепции за правото на достъп до информация, за неговото съдържание,

значение, обхват и граници;

- Във втора глава – акцент върху уредбата на това право в международни актове и в практиката на международни органи и преди всичко в Конвенцията на Съвета на Европа за достъп до официални документи като първи международен акт със задължителна сила в тази област;
- В трета глава – изводите за инструменталния и фрагментиран подход на ЕСПЧ по изследвания проблем; анализ на съдебната практика на ЕСПЧ по отделни разпоредби на ЕКЗПЧОС; посочване на особени или съвпадащи мнения на съдии от ЕСПЧ по съответните решения; анализ на позитивните и негативните задължения на държавите по отношение на правото на достъп на гражданите до обществена информация; анализ на националната правна уредба и съдебна практика и извод за пълното съответствие на ЗДОИ с изискванията на Конвенцията на Съвета на Европа за достъп до официални документи;
- В заключението – обобщени изводи за позицията на ЕСПЧ, съпоставена с тази на други международни правозащитни органи;
- Най-важен научно-практически принос – предложения за присъединяване на по-голям брой държави към Конвенцията на Съвета на Европа за достъп до официални документи и за изрично допълване на каталога от права по ЕКЗПЧОС с правото на достъп до обществена информация, притежавана от публичните институции, чрез подписване на протокол към конвенцията.

III. Критични бележки и препоръки.

Критични бележки:

- Удачно е да се посочи примерен текст, с който да се дефинира правото на достъп до обществена информация, притежавана от публичните институции; това е свързано и с предложението на автора за допълване на каталога от права по ЕКЗПЧОС с правото на достъп до обществена информация;
- По структурата на изложението: глава трета, най-тясно свързана с темата и най-значима, би могло да изпъкне още повече, макар че е най-обширна; уместно е да се помисли за доуточняване на заглавието, така че да не възпроизвежда заглавието на труда; бележките под линия са 1345, а не 1324.

Препоръка: дисертационният труд да се публикува предвид неговата актуалност, значимост и научна новост, след съобразяване с критичните бележки.

Критичните бележки не оказват негативно влияние върху констатираните от мен достойнства и научни приноси на научното изследване.

IV. Заключение

Въз основа на направените в становището констатации, критични бележки и препоръки, изразявам категоричната си положителна оценка и предлагам на научното жури да присъди ОНС „Доктор“ на кандидата Биляна Манова.

Дата:

19.06.2022 г.

Член на журито:

(Подпис)